

СУПРУН

УДК 336.1:352

Ольга Олександрівна
olga.skripnik86@mail.ru

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

AREAS OF IMPROVEMENT FUNDING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

аспірант, ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет"

Стаття присвячена обґрунтуванню напрямів покращення фінансування діяльності аграрних підприємств. Визначено необхідні вектори трансформації лізингу як джерела фінансових ресурсів для фінансування аграрних підприємств. Обґрунтовано та розроблено алгоритм покращення процесу фінансування аграрних підприємств.

Статья посвящена обоснованию направлений улучшения финансирования деятельности аграрных предприятий. Определены необходимые векторы трансформации лизинга как источника финансовых ресурсов для финансирования аграрных предприятий. Обоснован и разработан алгоритм улучшения процесса финансирования аграрных предприятий.

The article is devoted to substantiation of directions to improve financing of agricultural enterprises. The necessary transformation vectors leasing as a source of funds to finance agricultural enterprises. Proved and the algorithm to improve the financing of agricultural enterprises.

Ключові слова: фінансування діяльності, фінансові ресурси, аграрні підприємства, лізинг аграрних підприємств, фінансова стійкість, аграрний сектор, алгоритм покращення процесу фінансування аграрних підприємств

Ключевые слова: финансирование деятельности, финансовые ресурсы, аграрные предприятия, лизинг аграрных предприятий, финансовая устойчивость, аграрный сектор, алгоритм улучшения процесса финансирования аграрных предприятий

Keywords: funding, financial resources, agricultural enterprises, leasing of agricultural enterprises, financial stability, agrarian sector, algorithm improvements of financing agricultural enterprises

ВСТУП

В умовах стрімких змін зовнішнього середовища функціонування аграрних підприємств значно загострюється питання забезпечення ефективної діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язано перш за все із вирішенням проблем їх фінансування. Загострення політико-економічного становища вимагають від підприємств відповідних до ринкового середовища фінансових рішень, оскільки від забезпечення якісного процесу фінансування залежить результативність, конкурентоздатність та доходність діяльності аграрних підприємств, що має прямий кореляційний зв'язок зі стабілізацією стану сільського господарства й економіки країни. Тому формування напрямів покращення фінансування діяльності аграрних підприємств має високу актуальність й відповідає вимогам сьогодення.

Питання фінансування діяльності аграрних підприємств завжди знаходились в центрі уваги, що відзначено у наукових працях таких вітчизняних вчених як Гудзь О.Є. [1], Кваша С.М., Лайко П.А. [2], Непочатенко О.О. [4], Прокопенко Н.С., Синчак В.П., Танклевська Н.С. [7], Худолій Л.М., Чупіс А.В. та інших. Натомість залишається недостатньо розкритим питання визначення дієвих напрямів покращення фінансування діяльності аграрних

підприємств, що обумовлює його сучасність й доцільність.

МЕТА РОБОТИ полягає у виявленні дієвих напрямів покращення фінансування діяльності аграрних підприємств.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань фінансування аграрних підприємств, закони України та інші нормативно-правові документи органів державної влади України. При проведенні дослідження використаний абстрактно-логічний метод для формування висновків; системний та комплексний підхід – для узагальнення взаємодії різних форм фінансування сільгоспвиробників, порівняльний аналіз – для обґрунтування основних напрямів вдосконалення фінансування діяльності аграрних підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ

Дослідження проблем функціонування господарюючих суб'єктів сільського господарства виявили, що саме недостатність фінансових ресурсів та невміле управління ними є причиною переважної більшості проблем галузі. Важливу роль у покращенні фінансування аграрних підприємств

відіграє структура використаних джерел та їх асортимент. Найбільш бажаним для господарюючих суб'єктів є перевага власних фінансових ресурсів над залученими, але у сучасних умовах їх кількість для ефективного функціонування та розвитку є недостатньою. Тому виникає необхідність у залученні додаткових грошових коштів у вигляді інвестицій, комерційних кредитів та бюджетного фінансування як надійного напрямку удосконалення фінансування діяльності аграрних підприємств.

Найбільш актуальним завданням сьогодення є формування ефективного та дієвого механізму призначення бюджетної підтримки господарюючих суб'єктів. Зауважимо, що поки держава не достатньо сприятиме підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств і не зупинить відтік засобів з галузі, ефективність дотаційної підтримки сільськогосподарських підприємств залишиться низькою. Також низькою ефективністю відзначаються існуючі підходи до державного датування, а саме таких критеріїв розподілу грошових коштів, як поголів'я худоби, обсяги виробленої продукції тощо, які практично не враховують ринкову кон'юнктуру і її вплив на формування фінансових результатів роботи сільськогосподарських підприємств. Подолання цих негативних явищ можливе, якщо фінансування через дотаційні механізми здійснюватиметься по критеріях, пов'язаних з фінансовими результатами діяльності товаровиробників, і буде направлено на підвищення ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств.

Особливої уваги потребує оптимізація залучення джерел фінансових ресурсів до процесу фінансування діяльності аграрних підприємств. Для забезпечення стабільного та ефективного розвитку господарюючого суб'єкта необхідною умовою є налагодження дієвого та економічно ефективного процесу фінансування діяльності, метою якого має стати вирішення питання оптимізації джерел фінансування. Вважаємо доцільним рекомендувати аграрним підприємствам запровадити розроблений нами алгоритм покращення процесу фінансування діяльності (рис. 1).

На початковому етапі необхідно провести оцінку ефективності фінансування діяльності за нормативними значеннями. У разі виявлення невідповідності нормативному значенню показників необхідно виявити ефекти показника, який може мати негативний характер або позитивний. У першому випадку необхідно визначити причини та напрями стабілізації даної ситуації. У другому випадку, а також у випадку відповідності показників варто формувати ефективний процес фінансування діяльності аграрних підприємств шляхом визначення обсягу наявних та необхідних фінансових ресурсів та їх співставлення. За умови виникнення надлишку фінансових ресурсів виникає питання у раціональному їх використанні, а саме інвестування у власне

виробництво або інше підприємство, консервація фінансових ресурсів на рахунках підприємств, наповнення депозитних рахунків підприємств тощо.

Дефіцит джерел фінансування діяльності аграрних підприємств виникає при перевищенні обсягу необхідних фінансових ресурсів над наявними. Дана ситуація вимагає від керівництва господарюючого суб'єкта реалізацію одного із двох запропонованих сценаріїв: розширення обсягу фінансування або оптимізацію виробничої діяльності для досягнення рівноваги. Виконання перерахованих вище кроків у разі їх успішної реалізації, а також за умови відповідності необхідної кількості фінансових ресурсів для фінансування діяльності аграрних підприємств наявному їх обсягу необхідно провести діагностику фінансової стабільності та стану фінансової безпеки аграрного підприємства, негативний результат якої потребує визначення причин та пошук напрямів стабілізації. При позитивному результаті діагностики, а також при подоланні негативного результату буде визначена ефективна фінансова система підприємства.

Запропонований на практиці алгоритм покращення процесу фінансування діяльності аграрних підприємств дозволить наочно визначити господарюючому суб'єкту можливі кроки підвищення його ефективності.

Розроблений алгоритм був використаний у практичній діяльності аграрних підприємств Херсонської області, зокрема СТОВ «Енограй» (Білозерський район), ДПДГ «Інститут рису» (Скадовський район), ПСП «Колосок» (Голопристанський район) та СТОВ «Більшовик» (Скадовський район). Зокрема, завдяки запровадженню даного алгоритму при оптимізації процесу фінансування у СТОВ «Енограй» було виявлено неефективне використання надлишків фінансових ресурсів, які було скоординовано відповідно до запропонованого алгоритму на інвестування власної виробничої діяльності (розширення зрошення та удосконалення технологічних процесів). У ДПДГ «Інститут рису» виявлено дефіцит фінансових ресурсів, який завдяки впровадженню алгоритму було нейтралізовано шляхом бенчмаркінгу фінансової системи підприємства. Посилити ефективність фінансової системи підприємства вдалося досягти у ПСП «Колосок» шляхом відмови від затратних виробничих процесів та використанню альтернативних джерел фінансування діяльності, що передбачено розробленим алгоритмом. Покроковий аналіз процесу фінансування діяльності СТОВ «Більшовик» відповідно до розробленого алгоритму виявив порушення показників ефективності за нормативними значеннями, який негативно впливав на функціонування підприємства та викликав дефіцит фінансових ресурсів, що вдалося нейтралізувати завдяки поверненню зовнішньої заборгованості.

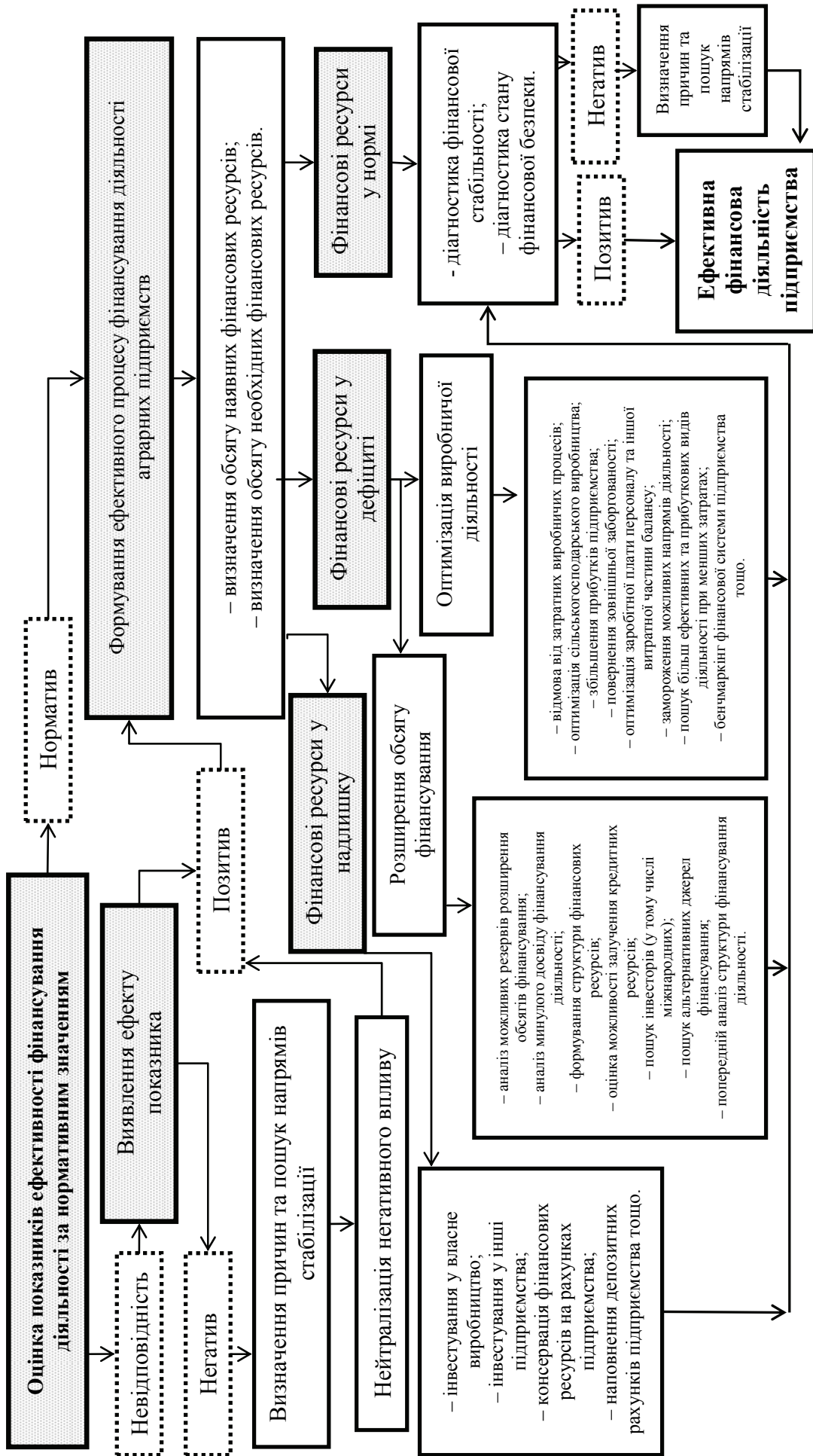

Рис. 1. Алгоритм покращення процесу фінансування діяльності аграрних підприємств [розроблено автором]

Розглядаючи напрями удосконалення процесу фінансування діяльності аграрних підприємств через призму використання альтернативних джерел фінансових ресурсів варто більшу увагу приділити лізинговим операціям в аграрному секторі. На сьогодні однією із перспективних але мало використовуваних джерел фінансування діяльності аграрних підприємств є лізинг, який виступає альтернативою більш дорогим комерційним банківським кредитам, що дозволяє здійснити якісне оновлення матеріально-технічної бази виробництва. Фактично, лізинг в Україні є симбіозом кредиту, оренди та інвестування, покликаний активувати виробництво на основі покращення його матеріально-технічної бази.

Враховуючи зарубіжний досвід та практику використання у Україні, доцільним є проведення

трансформації лізингу за такими напрямами: розширення спектру лізингових послуг; розвиток лізингу вторинного ринку обладнання; надання права викупу обладнання та техніки після закінчення лізингової угоди; надання лізинговим компаніям державних дешевих кредитів для стимулювання впровадження лізингу аграрними підприємствами; можливість приймати участь у міжнародних лізингових операціях; посилення конкуренції між лізинговими компаніями; участь у створенні лізингового договору аграрних підприємств для моделювання більш зручних умов для сільського господарства; врегулювання податкових та законодавчих суперечностей лізингових угод на державному рівні; активізація інноваційних лізингових продуктів, зокрема сек'юритизація, венчурний та комплексний лізинг (рис. 2).

Рис. 2. Трансформація лізингу для фінансування діяльності аграрних підприємств [складено автором]

Розширюючи та оптимізуючи структуру джерел фінансування діяльності аграрних підприємств необхідно орієнтуватися перш за все на необхідність забезпечення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта. Характерними ознаками фінансової стійкості аграрних підприємств виступають платоспроможність, забезпеченість необхідним обсягом фінансових ресурсів, а також фінансова незалежність підприємства щодо володіння та використання власних ресурсів. Варто зауважити, що інформаційною базою стану фінансової стійкості аграрних підприємств є результати аналізу фінансової звітності підприємства, оцінка яких дозволяє виокремити такі стани абсолютна, нормальна, нестійка, кризова. Тому саме забезпечення фінансової стійкості покращить фінансування діяльності аграрних підприємств, оскільки впливає на інвестиційну привабливість, самодостатність та конкурентоздатність господарюючого суб'єкта.

ВИСНОВКИ

Отже, напрямами удосконалення фінансування діяльності аграрних підприємств виступають

використання алгоритму покращення фінансування діяльності, розширення джерел фінансування через використання лізингу, IPO та венчурного капіталу, орієнтуючись перш за все на необхідність забезпечення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Гудзь О.Є. Державна програма фінансової підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів / О.Є. Гудзь, А.В. Сомик // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 54–63.
2. Лайко П.А. Лізингові відносини в сільському господарстві: Моногр. / П.А. Лайко, І.О. Щєбликіна. – К.: ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2007. - 210 с
3. Лупенко Ю.О. Сучасні технології венчурного фінансування аграрного бізнесу / Ю.О. Лупенко, В.В. Фещенко // Облік і фінанси. – 2015. – № 1. – С. 81-87.
4. Непочатенко О.О. Розвиток іпотечного кредитування аграрного сектора економіки України / О.О. Непочатенко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2012. - Вип. 8(1). - С. 16-22.

5. Онисько С.М. Ефективність сільськогосподарського виробництва та її залежність від фіскальної політики держави / С.М. Онисько, А.А. Верзун, О.В. Шолудько – Львів.: Апріорі, 2007 – 154 с.

6. Палюх О.М. Виконання бюджетних видатків на фінансування аграрного сектору України / О.М. Палюх // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. - 2014. - № 4. - С. 247-251.

7. Танклевська Н.С. Формування сучасної парадигми фінансової політики розвитку сільського господарства країни / Н.С. Танклевська // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9(2). – С. 197-204.

8. Хомутенко Л.І. Напрями покращення механізмів міжнародного лізингу в Україні / Хомутенко Л.І., Мохаммад К.А. // Бізнес-Інформ – №5 – 2014. – с. 337 – 341